

Ks. ARTUR MALINA

Sesja naukowa *Dlaczego Nowe Przymierze?* (Papieski Fakultet Teologiczny, Wrocław 8 XI 2003 r.)

Dlaczego Nowe Przymierze? to tytułowe pytanie sesji naukowej zorganizowanej 8 XI 2003 r. w Papieskim Fakulcie Teologicznym we Wrocławiu. Zbieżność z tytułem czwartego numeru półrocznika biblijno-teologicznego „Verbum Vitae” nie jest przypadkowa. Wydaniu każdego numeru tego periodyku towarzyszą sesje biblijne z udziałem autorów publikowanych w nim tekstów koncentrujących się wokół jednego tematu w trzech grupach: Stary Testament, Nowy Testament oraz Ojcowie i życie Kościoła. Sesje te są organizowane w ramach współpracy między wydawcą pisma, czyli Instytutem Teologii Biblijnej „Verbum” w Kielcach, a różnymi ośrodkami teologicznymi (wydziałami teologicznymi i seminariami duchownymi). Organizatorem ostatniej sesji była Katedra Egzegezy Ksiąg Nowego Testamentu przy Instytucie Teologii Systematycznej wrocławskiego Fakultetu. Kierownik Katedry s. prof. dr hab. Ewa Jezierska prowadziła obrady.

Pytanie tytułowe nawiązuje do interpretacji tekstów biblijnych reprezentowanej przez wpływowych niemieckich egzegetów Ericha Zengera oraz Norberta Lohfinka, a dotyczącej związków między Przymierzem Synajskim a Nowym Przymierzem oraz relacji między Izraelem a Kościołem. Zdaniem tych egzegetów objawienie biblijne jest świadectwem jedynego przymierza Boga z Izraelem. Kościół jedynie dołączył się do przymierza trwałego i niezmiennego dla Izraela, a odnowionego w Nowym Testamencie. Odnowa ta miała polegać na jego rozciągnięciu na inne narody. Konsekwencją takiego spojrzenia jest zdanie, że orędzie Nowego Testamentu nie dotyczy Izraela, a jedynie pogan.

W pierwszym referacie zatytułowanym *Od przymierza na kamiennych tablicach do przymierza na sercu (Jr 31, 31–34; Ez 36, 24–28)* ks. dr Wojciech Pikor z Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego wyróżnił na podstawie tekstu wprowadzającego do opisu zawarcia przymierza synajskiego (Wj 19–34) trzy jego elementy konstytutywne: obecność Boga, wspólnota miłości oraz wspólnota dialogiczna. Istotną rolę odgrywa w nich doświadczenie opieki Boga w przeszłości, ustanowienie ludu w teraźniejszości jako szczególnej własności Pana, królestwa kapłanów oraz ludu świętego, a w przyszłości odpowiedź tego ludu na Boże działanie, która jest wyrażona w zapewnieniu: „Wszystkie słowa, jakie powiedział Pan, wypełnimy” (Wj 24,3). Negatywna ocena proroków, która dotyczy ludu zapomnianego o przeszłości, swoim aktualnym powołaniu i podjętych zobowiązaniach, nie ogranicza się do samej krytyki, lecz zawiera pozytywne orędzie o nowej relacji, w której trzy elementy konstytutywne zostają pogłębione i podniesione na wyższy poziom. Proroctwa Jeremiasza i Ezechiela stanowią centrum tego orędzia (Jr 31,31–34; Ez 36,24–28). Obecność Boga wyrażona w Jego prawie urzeczywistni się w wewnętrznym wymiarze Prawa wypisanego w ludzkich sercach, wspólnota miłości zrealizuje się poprzez poznanie, a dialogiczność objawi się we wzajemności relacji nie potrzebującej pośredników. Ukazując w sposób zwięzły

i przejrzysty naturę przymierza synajskiego oraz ustanowienie nowego, ks. Pikor podkreślił, że w Starym Testamencie obietnica Jeremiaszowa i Ezechielowa przed przyjściem Jezusa nie została całkowicie wypełniona. Stanowi to odpowiedź na pytanie o istotną różnicę między przymierzem synajskim a Nowym Przymierzem. Prelegent wskazał na ważne miejsca Nowego Testamentu odnoszące się do trzech podstawowych elementów przymierza synajskiego. W Ewangelii Jana objawienie Jezusa jako Słowa Boga nawiązuje do Bożej obecności wśród ludu, wspólnota miłości realizuje się w wylaniu krwi Jezusa wprowadzającym więc rzeczywistego pokrewieństwa, a dar Ducha Świętego nadaje przymierzowi charakter dialogiczny.

Referat ks. prof. dr. hab. Henryka Witczyka z Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, zgodnie z tytułem *Dlaczego Ofiara Chrystusa ustanawia Nowe Przymierze (Hbr 8–9)?*, poświęcony był określeniu przyczyny nowości przymierza dokonanego w ofierze Jezusa. Stałym punktem odniesienia były teksty ósmego i dziewiątego rozdziału Listu do Hebrajczyków, w których na tle kultu starotestamentalnego, zarysowanego przez autora Listu, ukazana jest nieskuteczność najważniejszych instytucji przymierza (świątyni i kultu ofiarniczego). Przyczyną tej nieskuteczności była grzeszność ludzi składających ofiary przebiegane, a jej wyrazem powtarzalność obrzędów. Pomimo zaakcentowania nieskuteczności instytucji będącej tylko zarysem i cieniem doskonałego przymierza, objawienie Nowego Przymierza nie traci nic z konkretności i historyczności Starego Przymierza. Istnieje prawdziwie to, czego znakiem była świątynia. Rzeczywistą świątynią jest człowieczeństwo Jezusa. Zwrócenie uwagi na ten aspekt Nowego Przymierza wydaje się szczególnie cenne w dobie tendencji skłaniających się ku ahistorycznemu spojrzeniu na zbawienie człowieka oraz ujmowania odkupienia w kategoriach gnostyckich.

Pytanie tytułowe trzeciego referatu *Nowe Przymierze ostatnim?* wzbudziło nie do końca zaspokojone oczekiwanie odpowiedzi na postawione pytanie. Ks. dr Artur Malina z Uniwersytetu Śląskiego zwrócił przede wszystkim uwagę na fakt istnienia wielości i różnorodności relacji określanych terminami *berit* i *diatheke*. Narracyjne powiązanie zapowiedzi zdrady Judasza i rozpadu Dwunastu oraz słów o Krwi Przymierza wylanej służy podkreśleniu, że w wydarzeniu męki i śmierci Jezusa dwa wymiary istniejące rozdzielnie w starotestamentalnych przymierzach – trwałość i wzajemność – zostały ostatecznie połączone.

Ks. dr Mariusz Rosik z Papieskiego Fakultetu Teologicznego we Wrocławiu w swoim wystąpieniu przytoczył z *Enarrationes in Psalmos* św. Augustyna interesujący przykład alegorycznej interpretacji tekstów biblijnych. Objasniając psalmy, Biskup Hippony odwołał się czterokrotnie do Jeremiaszowego orędzia o Nowym Przymierzu (Jr 31,33–34). Nowe Przymierze w jego ujęciu ma charakter uniwersalny, czystość serca jest warunkiem uczestnictwa w nim, wiara drogą do niego, a miłość owocem. W referacie interesującym elementem było zwrócenie uwagi na związek między alegoryczną interpretacją Ps 46,3 („Przeto się nie boimy, choćby waliła się ziemia i góry się zapadały w otchłań morza”) a różnicami w starołacińskim przekładzie względem tekstu hebrajskiego.

Uczestnikami sesji biblijnej byli zarówno wykładowcy biblistyki wrocławskiego fakultetu, jak i studenci studiów dziennych oraz zaocznych. W sesji uczestniczyli licznie studenci spoza Seminarium Duchownego. Od nich pochodziły dojrzałe refleksje i dociekliwe pytania. Natomiast kandydaci do kapłaństwa byli nie-licznie reprezentowani i uczestniczyli biernie w konferencji.